

initiatief

Zwolle

Beleidsnota

Zwolse wijkverenigingen

juli 2024

Voorwoord

Zwolle is een prachtige stad die wordt gevormd door zijn karakteristieke wijken. De ligging, de geschiedenis en natuurlijk de inwoners maken elke wijk tot een uniek stukje Zwolle. In de wijk zetten de mensen zich in voor gezelligheid, een beetje meer groen of gewoon om elkaar te helpen. Van sporten of samen rondje hardlopen, tot een bezoek van je vrienden of familie, van het bijwonen of organiseren van een buurtfeest tot voetbal kijken met je buren uit de straat. Wijkverenigingen spelen daarin een belangrijke rol. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan die ontmoetingen in de wijk. Met hun inzet krijgen de Zwolse wijken nog meer een eigen kleur!

Wijkverenigingen weten samen met inwoners initiatieven in hun wijk en buurt te organiseren. Iets wat ik dagelijks terugzie in wijken, want de laatste jaren zijn er veel nieuwe initiatieven opgestart. Wijkverenigingen zijn betrokken bij het vergroenen, bij het verduurzamen en natuurlijk bij het organiseren van allerlei sociale activiteiten, rond feestdagen, speciale evenementen of gewoon wekelijkse bingo- of kaartavonden. Groot of klein, allemaal dragen ze bij aan één ding dat voor iedereen belangrijk is. Ze zorgen voor ontmoeting en verbinding tussen onze inwoners.

Als gemeente willen we samen met partners de sociale basis versterken en vinden we het waardevol dat inwoners sociale contacten en daginvulling hebben. Wijkverenigingen zijn een goed voorbeeld van waardevolle sociale contacten in de wijk, ze maken het mogelijk. Daarom hechten ik belang aan wijkbewonersinitiatieven en sterke wijkverenigingen. Ik ben blij met hun inzet. Gedurende het jaar en ook bij de totstandkoming van deze nota. Hun input was waardevol. Ik heb ook de zorgen gehoord van de besturen en hun behoefte aan meer bestuursondersteuning. Daarom ben ik blij dat we hun positie verstevigen en ze alle ruimte geven om samen te beslissen welke initiatieven zij willen ondersteunen. Want om samen iets moois op te bouwen zijn er in mijn ogen twee dingen nodig, vertrouwen in en energie van onze inwoners! Dat zie ik bij wijkverenigingen volop en met dit nieuwe beleid willen we dat verder versterken.

Hartelijke groet,
namens Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

Michiel van Willigen
Wethouder Sociale Basis

initiatief

Inhoud

1. Inleiding 4
2. Aanleiding 5
3. Doel van het beleid 6
4. Analyse 7
5. Uitgangspunten 8
6. Vervolg 10
7. Financieel 11
8. Participatie bij ontwerp 11

1. Inleiding

Gemeente Zwolle ziet dat inwoners ideeën inbrengen en initiatief nemen om hun wijk of buurt een stukje mooier, groener, socialer of prettiger te maken. Ze weten vaak wat nodig is in hun wijk en willen zich daarvoor inzetten. Wijkverenigingen spelen hierbij een belangrijke rol. Ze organiseren bijvoorbeeld wekelijkse activiteiten, het gezamenlijk vieren van feesten of evenementen in buurt of straat of een schoonmaakactie. Al deze initiatieven dragen bij aan ontmoeting en versterking van de gemeenschap en leefbaarheid in een wijk. De rol en positie van wijkverenigingen is veranderd in de loop van de tijd. Samen met wijkverenigingen en overige partners in de sociale basis hebben we de vraag verkend en beantwoord: Hoe sluiten we als gemeente beter aan bij de wijkbewonersinitiatieven en welke rol kunnen de wijkverenigingen hierin spelen?
Dit beleidsplan beschrijft de nieuwe gemeentelijke visie op rol en ondersteuning van wijkverenigingen. Deze wordt uitgewerkt in een subsidieregeling.

In het coalitieakkoord benoemen we het onderzoek naar meer invloed van inwoners op besteding van wijkbudgetten. Het onderzoek wat hiernaar gedaan is, wordt deze zomer separaat aan de raad toegezonden. Met dit beleid Wijkverenigingen Zwolle zetten we een eerste stap om inwoners meer invloed te geven bij de besteding van wijkbudgetten.

2. Aanleiding

Zwolle is een stad waar inwoners naar elkaar omzien en zorg dragen voor elkaar. Dit gebeurt vooral in de wijken. Wijkverenigingen dragen al jaren bij aan ontmoeting in de wijken. Ze organiseren sociaal-culturele activiteiten en brengen inwoners via deze activiteiten samen. Gemeente Zwolle hecht hier waarde aan en ondersteunt de wijkverenigingen om die belangrijke positie te vervullen. Ze vormen een spil in de wijk voor wijkbewoners om samen activiteiten te organiseren.

De laatste jaren spelen er veel ontwikkelingen. De groei van de stad, de veranderende samenstelling van inwoners in wijken en de veranderende behoefte van de inwoners hebben invloed op de rol en positie van wijkverenigingen. Maar ook andere ontwikkelingen in de maatschappij spelen een rol. Denk hierbij aan onderwerpen als digitalisering, polarisering en individualisering. Een andere aanleiding voor het beleid is de wens om de ondersteuning van wijkverenigingen in lijn te brengen met de gemeentelijke algemene subsidie verordening (ASV).

Veranderende behoefte en inzet van inwoners

De relatie en binding met de wijkvereniging is over de jaren heen veranderd. Inwoners hebben tegenwoordig contacten breder dan de wijk doordat bijvoorbeeld vrienden, werk en/of vrijetijdsbesteding verspreid zijn over de hele stad, het land en digitaal met hetzelfde gemak wereldwijd.

Daarbij zijn inwoners vaak enthousiast betrokken bij (kortstondige) initiatieven in de vorm van een project of op een specifiek onderwerp. Hun inzet komt voort uit drijfveren op het thema of het project en minder vanuit een wijkgedachte. De organisatie gebeurt soms met en soms zonder hulp van de wijkvereniging.

initiatief

De context voor initiatievenondersteuning verandert

Zwolle zet volop in op het ondersteunen van bewonersinitiatieven. De laatste jaren is er naast ondersteunen van wijkbewonersinitiatieven door wijkverenigingen veel meer mogelijk gemaakt. Op **www.zwolle.nl/subsidieloket** vindt u een overzicht. Bewoners kunnen in hun wijk ondersteuning krijgen voor o.a.:

- Initiatieven voor een groene(re) omgeving
- Initiatieven rondom klimaat
- Initiatieven voor ontmoeting en verbinding
- Aanpassingen van de fysieke omgeving
- Initiatieven voor een schonere wijken
- Initiatieven vanuit cultuur of erfgoed
- Initiatieven op buurt- of straatniveau
- Gezonde keuzes maken

Wijkverenigingen veranderen ook

Wijkverenigingen merken deze ontwikkelingen ook en verhouden zich elk op hun eigen manier tot deze ontwikkelingen. Ze merken dat het vinden van bestuursleden moeilijk gaat en dat inwoners op andere manieren betrokken zijn. Inwoners zijn vaker op een specifiek onderwerp actief en betrokken of slechts een beperkte periode. Wijkverenigingen zoeken elk op hun eigen manier naar verbinding met inwoners en organisaties in de wijk.

Al deze ontwikkelingen vragen om een nieuwe visie om zo beter aan te sluiten op de behoefte van de wijkverenigingen en de wijken.

3. Doel van het beleid

Het doel van deze beleidsnota is de positie van wijkverenigingen te borgen voor nu en voor de toekomst. Met het nieuwe beleid zet gemeente Zwolle in op het sterker positioneren van de wijkvereniging als aanspreekpunt voor bewoners met een initiatief in hun wijk. Een plek waar bewoners een initiatief kunnen aandragen, waar bewoners gezamenlijk bepalen wat ze belangrijk vinden voor de wijk en welke initiatieven ze willen realiseren.

Door wijkbewoners via wijkverenigingen een grotere rol te geven, stellen we hen in staat om bij te dragen aan een fijne leefomgeving en de wijk een stukje socialer, leuker of groener te maken. De gemeente wil dit faciliteren.

Met het nieuwe beleid zetten we in op de volgende doelen. De doelen zijn ontwikkeld samen met wijkbewoners, wijkverenigingen en partners in de stad.

1. Wijkverenigingen zijn een plek waar bewoners een initiatief voor hun wijk of buurt kunnen aandragen en waar samen met de wijkverenging gekeken wordt wat zij belangrijk vinden en hoe realisatie kan plaatsvinden.
2. In elke wijk is een wijkvereniging, passend bij de wijk.
3. Wijkverenigingen hebben zelf zeggenschap over het budget.
4. We verminderen de administratieve last voor wijkverenigingen.
5. We ondersteunen de besturen van de wijkverenigingen.

Deze beleidsdoelen dragen bij aan de ambities van de gemeente om te komen tot een sterke sociale basis. De sociale basis is het dagelijks leven, waar inwoners, familie, buren en vrienden elkaar ontmoeten en naar elkaar omzien. Inwonersinitiatieven en wijkverenigingen dragen bij aan de ambities dat inwoners sociale contacten en daginvulling hebben, zoveel mogelijk vitaal en gezond zijn en we gelijke kansen creëren.

De beleidsdoelen dragen ook bij aan de ambities om te komen tot vitale wijken. De inzet van wijkverenigingen leidt tot ontmoeting, verbinding tussen inwoners en meer sociale cohesie in de wijk. Dit draagt bij aan de leefbaarheid in een wijk.

Deze doelen passen goed binnen de koers Sociaal Domein die onlangs vastgesteld is. We gaan uit van de leefwereld van inwoners en faciliteren met dit beleid dat hun ideeën of initiatieven in de wijk gerealiseerd kunnen worden.

initiatief

4. Analyse

Vanuit de gesprekken met partners en wijkverenigingen hebben we de ontwikkelingen geduid en geanalyseerd. Die gesprekken gaven ons inzicht in de noodzaak tot de nieuwe positionering en ook gaf het inzicht in wat er nodig is om beter aan te sluiten bij de behoefte van de inwoners en de behoefte van de wijkverenigingen. De belangrijkste uitkomsten geven we hieronder puntsgewijs weer.

- Wijkverenigingen zijn er voor alle inwoners.
- Inwoners hebben ideeën voor alles in de wijk wat bijdraagt aan een fijne leefomgeving en ontmoeting. Initiatieven zijn breder dan alleen sociaal-culturele activiteiten. Tegelijkertijd hebben fysieke initiatieven ook een sociaal aspect, bijvoorbeeld als je als straat samen een speeltuin of zonnepanelen aanlegt. Het onderscheid is vervaagd en niet meer passend.
- Wijkverenigingen willen zelf graag besluiten over bewonersinitiatieven in de wijk. Inwoners weten zelf het beste wat er nodig is in de wijk. Daar zou geen gemeentelijk goedkeuring voor nodig hoeven zijn.
- Het is soms lastig om bestuursleden te vinden. Dit geldt ook voor wijkverenigingen.
- Er is ook behoefte aan begeleiding anders dan geld. Dit laatste geldt bijvoorbeeld voor wijkverenigingen die hun bestuurskracht willen versterken of hun netwerk willen uitbreiden.
- Om financiële ondersteuning voor een initiatief te ontvangen, via landelijke of gemeentelijke fondsen, is vaak een rechtspersoon vereist. We zien dat het veel tijd en energie kost om een rechtspersoon op te richten en dat inwoners hierdoor afhaken en een initiatief strandt.
- Er is behoefte aan overzicht van subsidiemogelijkheden en aan het delen van kennis.

5. Uitgangspunten

We hebben de signalen uit de analyse omgezet naar uitgangspunten voor dit nieuwe beleid.

Wijkverenigingen dragen bij aan het bevorderen van inclusie

We vinden het belangrijk dat iedereen in Zwolle, ongeacht leeftijd, achtergrond, ziekte, beperking of geloofsovertuiging mee kan doen en participeert. Wijkverenigingen dragen hieraan bij, zowel met hun eigen organisatie als met de initiatieven die ze ondersteunen.

Wijkverenigingen stimuleren alle bewonersinitiatieven

Er zijn veel vormen van wijkbewonersinitiatieven die op een of andere manier bijdragen aan verbetering van de wijk en versterking van de sociale cohesie. Ook bij bijvoorbeeld fysieke aanpassingen of een groen initiatief vindt er ontmoeting plaats. Waar wijkverenigingen voorheen vooral over sociaal-culturele initiatieven gingen, leggen we die beperking nu niet meer op.

Wijkverenigingen sluiten aan bij de behoefte van inwoners

Bewoners zijn tegenwoordig vaak betrokken bij één onderwerp of één initiatief. Daar willen ze zich voor inzetten. Er is behoefte aan een organisatievorm in de wijk die hierop aansluit. De nieuwe wijkvereniging biedt ruimte aan wijkbewoners om naar wens betrokken te zijn. Voor kortere of langere periodes of alleen bij onderwerpen die ze waardevol vinden. Ook bekijkt de wijkvereniging samen met de inwoner of ze kan bijdragen door de juridische rechtspersoon te zijn voor inwoners die hun initiatief willen realiseren.

Wijkverenigingen zijn een netwerkpartner in de wijk

We vinden het belangrijk dat er sterke informele netwerken zijn in de wijken. Signalen, initiatieven, netwerk en kennis worden vaker gedeeld doordat de wijkvereniging nauw in verbinding staat met de welzijnsorganisaties en de gemeentelijke afdelingen, zoals wijkbeheer en sociale wijkteams. De wijkvereniging bouwt aan een sterk netwerk van bewoners en organisaties en is onderdeel van het wijknetwerk. Hierdoor vindt er meer uitwisseling plaats tussen inwoners en professionals over de wijk en weten inwoners beter wat er allemaal mogelijk is.

Wijkverenigingen zijn het centraal punt voor inwonersinitiatieven

Met de wijkverenigingen als centraal aanspreekpunt in de wijk, kunnen bewoners ideeën samenbrengen en wordt het makkelijker om een idee voor de wijk te realiseren. De nieuwe wijkvereniging bestaat uit gemotiveerde wijkbewoners die weten wat er speelt en leeft. De wijkvereniging heeft expertise over de wijk en is bij voorkeur een afspiegeling van de bewoners in de wijk. De wijkvereniging betrekt inwoners en ondersteunt ze bij de realisatie van initiatieven. Dit doen ze door kennis, netwerk of organisatiekracht te bieden. Ze brengen inwoners samen en versterken netwerken. Dit is de rol die we voor ons zien voor de wijkvereniging in elk van de zeventien wijken in Zwolle.

initiatief

Wijkverenigingen houden het budgetbeheer voor bewonersinitiatieven, waarbij we de administratieve last verlagen

De wijkvereniging beheert het bijbehorende activiteitenbudget. Dit is gebaseerd op het aantal inwoners in de wijk. Het budget stelt de verenigingen in staat initiatieven te ondersteunen, te organiseren en om voor (co)financiering te zorgen. Zo kunnen ze met behulp van lidmaatschap, samenwerking met andere organisaties en verenigingen of regionale of landelijke fondsen nog meer mooie initiatieven in de wijk laten landen.

Een logisch gevolg van aansluiten bij de behoefte van wijkverenigingen is dat we als gemeente niet meer een vooraf ingevuld jaarplan eisen bij de subsidieaanvraag. Dat bleek te beperkend. Inwonersinitiatieven laten zich moeilijk plannen. Daarom vervalt de verplichting van het indienen van een activiteitenplan bij het aanvragen van de subsidie. Dit biedt ruimte voor nieuwe initiatieven. Wijkverenigingen kunnen naar eigen inzicht het beschikbare budget toekennen aan bewonersinitiatieven en verantwoorden achteraf aan de gemeente hun bestedingen. Hiermee willen we aansluiten bij de menselijke maat en geven we de wijkverenigingen het vertrouwen, want ze hebben immers jarenlange expertise en kennis opgebouwd over de wijk.

Wijkverenigingen worden volop ondersteund

Om wijkverenigingen in staat te stellen hun taken naar behoren uit te voeren ondersteunen we ze. Dat doen we op verschillende manieren. We ondersteunen door ze een tegemoetkoming te geven voor hun eigen organisatiekosten, bijvoorbeeld het inhuren van een boekhouder. Naast ondersteuning in middelen is het belangrijk dat de wijkverenigingen ondersteund worden in hun bestuursrol. Hier is al veel voor ingericht vanuit de gemeente Zwolle. Voor het uitwisselen van signalen, kennis of vragen over de wijk kan er afgestemd worden met partijen als het welzijnswerk of de gemeentelijke afdelingen, zoals wijkmanagement en sociaal wijkteam. Voor bestuurlijke vraagstukken en het versterken van bestuurskracht of het vinden van vrijwilligers kunnen de verenigingen terecht bij Zwolle Doet!. Voor vragen over de aanvraag of overige ondersteuning rondom aanvragen kunnen de verenigingen ook terecht bij gemeente Zwolle. Om inwoners te ondersteunen bij hun idee, door te verwijzen of te verbinden aan bestaande initiatieven is er de initiatievenondersteuner. De initiatievenondersteuner informeert en zorgt wanneer gewenst voor een warme overdracht met de juiste partner of organisatie. De wijkvereniging is hier één van. De beleidsadviseur Wijkverenigingen is hun vaste aanspreekpunt gedurende het jaar. Samen met het Subsidieloket en wijkmanagers ondersteunt de beleidsadviseur de besturen van de wijkverenigingen bij het aanvragen van de subsidie. Om elkaar te inspireren en van elkaar te leren faciliteert de beleidsadviseur ontmoeting en uitwisseling tussen de wijkverenigingen.

Ook ondersteunen we met dit nieuwe beleid de besturen. Aansluitend op de uitdagingen die wijkverenigingen ondervinden is het nieuw dat wijkverenigingen een deel van hun middelen in kunnen zetten om de organisatie in te richten of te versterken door bijvoorbeeld het inhuren van een accountant.

Dus in het kort:

Van: Onduidelijkheid over plek voor bewonersinitiatieven.
Naar: Wijkverenigingen zijn centraal punt in de wijk.

Van: Alleen sociaal-cultureel activiteiten.
Naar: Geen beperking meer: Ruimte voor ondersteuning van alle initiatieven.

Van: Vooraf activiteitenjaarplan opstellen.
Naar: Achteraf verantwoorden.

Van: Alleen activiteitenbudget.
Naar: Ruimte voor bestuurskracht.

Van: Weinig bestuursondersteuning.
Naar: Voldoende bestuursondersteuning.

6. Vervolg

De uitvoering van het beleid wordt nader uitgewerkt in een subsidieregeling. Na vaststellen van het beleid en publicatie van de regeling kunnen de aanvragen voor de subsidieregeling Wijkverenigingen Zwolle jaarlijks worden ingediend door de partijen.

De wijkverenigingen worden deze zomer al geïnformeerd over de veranderingen. Ook wijkmanagers en welzijnswerkers in de wijk worden meegenomen in de veranderingen. Inwoners worden op de hoogte gesteld door de wijkverenigingen.

We blijven in gesprek met de wijkverenigingen en het netwerk in de wijken om de effecten van het beleid te monitoren. De raad wordt via de beleidscyclus geïnformeerd over de voortgang.

initiatief

7. Financieel

De bekostiging voor het beleid Wijkverenigingen Zwolle wordt uitgevoerd binnen het bestaande budget en is ondergebracht in programma 1 van de begroting, onder doel 1.1.1 Sociale contacten en daginvulling.

8. Participatie bij ontwerp

Deze nota is tot stand gekomen in samenwerking met wijkverenigingen, betrokken partijen en inwoners. Er is een gesprekstafel ‘wijk- en bewonersinitiatieven’ geweest waarbij we partners uit de stad hebben bevraagd wat zij nodig vonden op het gebied van bewonersinitiatieven. Ook zijn er aparte gesprekken gehouden met de wijkverenigingen. Verder heeft de Participatieraad een advies uitgebracht op de huidige nota en hebben we naar aanleiding van hun advies aanpassingen gemaakt.

Colofon

Uitgave: Gemeente Zwolle
Vormgeving: Team Vormgeving

gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
postbus@zwolle.nl

www.zwolle.nl